

UCHWAŁA NR ...../ 2023

RADY MIASTA BRZEZINY

z dnia 29 czerwca 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2025**

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021r., poz. 1249 i z 2023r., poz. 535) i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 40 i poz. 572) Rada Miasta Brzeziny uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2025 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Brzeziny.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Grzegorz Maślanko

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym

Agnieszka Brocka
Adwokat

Brzeziny 2023

I.	Wstęp – Przemoc – zagadnienia teoretyczne	4
II.	Przemoc w rodzinie – diagnoza.....	6
III.	Rekomendacje do planowanych działań.....	8
IV.	Instytucje realizujące program.....	9
V.	Podstawy prawne.....	9
VI.	Adresaci programu.....	10
VII.	Cele programu.	11
VIII.	Działania i wskaźniki ich realizacji.....	11
IX.	Wskaźniki, monitoring i ewaluacja.	11
X.	Źródła finansowania programu	12

I. Wstęp – Przemoc– zagadnienia teoretyczne.

Jednym z najbardziej negatywnych i budzących sprzeciw zjawisk społecznych jest przemoc. Przemoc występuje we wszystkich typach rodzin, o różnym statusie społecznym i środowiskowym. Jej ofiarami najczęściej są najslabsi, czyli dzieci, kobiety, osoby starsze i niepełnosprawne.

Przemoc to nie tylko przemoc fizyczna, lecz także psychiczna, seksualna, ekonomiczna i zaniedbanie. Przemoc zwykle powtarza się według określonego schematu. W cyklu przemocy w rodzinie wyróżnić można : fazę narastania napięcia, w której zaczyna się agresja, fazę ostrej przemocy, w której następuje wybuch agresji, oraz fazę „miodowego miesiąca” kiedy sprawca przeprosza i obiecuje poprawę. W fazie ostrej przemocy lub zaraz po niej osoby skrzywdzone podejmują działania mające na celu przerwanie łańcucha przemocy. Natomiast po przemyśleniu całej sytuacji ofiary często się wycofują, uważając, że tak będzie lepiej.

Skutkami przemocy:

- fizycznej jest naruszenie nietykalności fizycznej,
- przemocy psychicznej - naruszenie godności osobistej,
- przemocy seksualnej – naruszenie intymności,
- przemocy ekonomicznej- naruszenie własności,
- zaniedbania- naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. W szczególności prowadzi ona do rozpadu rodzin oraz natychmiastowych i odroczonej konsekwencji zaburzeń po urazowych, które często dotyczą osoby małoletnie i kobiety. Waga tego problemu oraz konieczność wielopoziomowych działań prewencyjnych i interwencyjnych podkreślana jest przez akty prawne na poziomie europejskim np. Konwencję Rady Europy o zapobieganiu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Zjawisko to należy traktować, jako wielowymiarowe, tj. uwzględniając przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną, czy zaniedbanie oraz stosunkowo nowy typ przemocy, jaką jest cyberprzemoc. Nie należy także tego zjawiska traktować jako izolowanego – dane diagnostyczne wskazują bowiem, iż przemoc w kontekście domowym powiązana jest z przemocą w innych środowiskach (np. przemocą rówieśniczą w szkole) oraz innymi niepożądanymi zjawiskami (np. uzależnienie od alkoholu).

Istotne dla właściwej diagnozy i bazujących na niej działań praktycznych jest odróżnienie przemocy od innych aktów agresji. Formalnym odniesieniem jest tutaj Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która w art. 2 pkt.1, określa przemoc domową jako jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działania lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej. Działania takie narażają te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszają ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodują szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym wywołujące u tych osób cierpienie lub krzywdę, ograniczają lub pozbawiają te osoby dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszają prywatność osób lub wzbudzają u nich poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej definiuje przemoc domową jeszcze dokładniej wskazując, iż „oznacza ona wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi lub obecnymi małżonkami, lub partnerami niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsca zamieszkania, czy nie”.

Skala zjawiska w naszym kraju jest wciąż wysoka i chociaż stanowi tzw. ciemną liczbę (wiele przypadków nie jest zgłaszanych) to towarzyszy jej coraz większa świadomość profesjonalistów oraz intensywność i specjalizacja oddziaływania organów państwa i służb społecznych. Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i przemoc definiuje jako zadania własne gmin ustawa o wychowaniu w trzeźwości. Warto zauważyć, że sami profesjonaliści zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oceniają skuteczność systemu w tym zakresie dosyć wysoko. Jednocześnie krytycznie oceniana jest przez nich skuteczność i jakość współpracy z gminnymi komisjami ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, ochroną zdrowia organizacjami pozarządowymi. Dane te wskazują na konieczność ciągłego doskonalenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na wszystkich poziomach w szczególności w wymiarze lokalnym.

II. Przemoc domowa – diagnoza.

Zbadanie zjawiska przemocy w różnych środowiskach jest bardzo trudne. W wielu kręgach społecznych nadal jest to temat tabu, którego nie wolno poruszać. Inną kwestią jest wstyd. Wiele osób dotkniętych przemocą woli o tym nie mówić, bo tak jest bezpieczniej.

Większość osób, które zetknęły się w różnym stopniu z tematem przemocy w rodzinie ale nie miały do czynienia bezpośrednio z procedurami uważają system pomocy takim rodzinom za nieskuteczny. Inne zdanie mają osoby, które same z niego skorzystały- wtedy oceny są umiarkowanie pozytywne.

W Brzezinach funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, w którego skład wchodzi przedstawiciele instytucji i podmiotów działających w obszarze problematyki przemocy domowej.

Zadaniem Zespołu jest przede wszystkim diagnozowanie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów w tym zakresie. Zespół jest także realizatorem procedury „Niebieskiej karty”. Powołane grupy robocze podejmują działania na rzecz konkretnych rodzin. Opracowują i realizują indywidualne plany pomocy oraz monitorują sytuację w tych rodzinach.

Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Brzezinach procedura „Niebieskiej Karty” realizowana była w następujący sposób. W latach 2019-2022 założono na terenie miasta Brzeziny 77 Niebieskich Kart. Liczba sprawców to 71 osób. Pomocą specjalistów pracujących w zespole zostało objętych 225 osób w 70 rodzinach.

Tabela nr 1. Procedura „Niebieskiej Karty” w mieście Brzeziny

	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba Niebieskich Kart	22	21	18	16
Liczba kontynuowanych procedur z lat poprzednich	5	5	7	2
Liczba zakończonych Niebieskich Kart w okresie sprawozdawczym	19	14	16	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Osoby, co, do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową, jak i osoby wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy w formie poradnictwa specjalistów – radcy prawnego i psychologa. Porady radcy

prawnego udzielane są w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach, ul. Św. Anny 57, 95-060 Brzeziny. Porady psychologa odbywają się w siedzibie Dziennego Domu Senior +, ul. Sportowa 1, 95-060 Brzeziny. Jeśli przemocą dotknięte są dzieci w wieku przedszkolnym lub szkolnym mogą one skorzystać z pomocy psychologa w placówkach.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinach mają również możliwość skorzystania z pomocy specjalistów, którzy współpracują w ramach Zespołu Interdyscyplinarnie na spotkaniach grup roboczych czy indywidualnie.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, że w 2019-2022 r. program korekcyjno-edukacyjny nie był realizowany. W ramach zadań własnych realizowano zajęcia indywidualne ze sprawcami przemocy. Pomimo kierowaniu osób stosujących przemoc na terapię, agresorzy nie chcieli uczestniczyć w zajęciach.

Z obserwacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że problem przemocy występuje w wielu rodzinach. Jest to zjawisko, którego ludzie się wstydzą i nie chcą o tym mówić.

W drugiej połowie 2020 r. została przeprowadzona ankieta pośród mieszkańców miasta w celu określenia lokalnych zagrożeń społecznych. Jednym z badanych problemów społecznych było zjawisko przemocy.

Diagnoza „Lokalnych zagrożeń społecznych” pokazała, że w środowisku miasta Brzeziny występuje problem przemocy. Z badań wynika, że najczęstszym miejscem stosowania przemocy jest dom, później praca, szkoła i przestrzeń publiczna. Każda z wymienionych przestrzeni uzyskała po 8 % odpowiedzi respondentów. Wśród badanej grupy, 2% potwierdza, że doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny. W dalszej części kwestionariusza badani zostali zapytani o rodzaj doświadczanej przez nich przemocy. W tym pytaniu, aż 98% udzieliło odpowiedzi, że ta kwestia ich nie dotyczy. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna – 80% oraz fizyczna – 20%.

Na pytanie dot. stosowania „klapsów” 56 % badanych potwierdziło słuszność takich praktyk.

Z badań wynika, że 49 % badanych uważa, że przemoc może występować w każdej rodzinie, zaś 63% ankietowanych uważa, że ofiarą może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna. Na stwierdzenie „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” odpowiedziało twierdząco 77% badanych. Natomiast 91% badanych uznało, że „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary”. Niepokojące jest, że 51% ankietowanych mieszkańców Brzeziny wyraża przekonanie, że „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”.

Zdaniem mieszkańców przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: stresie (86%), chorobie psychicznej (57%), nieumiejętności radzenia sobie z problemami (45%), złej sytuacji materialnej (43%), braku pracy (37%), braku posłuszeństwa dzieci (30%) oraz odmiennym zdaniu członków rodziny (28%).

Zaledwie 3% ankietowanych mieszkańców, wie gdzie może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy.”

Te dane ze względu na specyfikę badania należy traktować jako wierzchołek góry lodowej, wyznaczający dolną granicę skali tego zjawiska.

III. Rekomendacje do planowanych działań.

1. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy mającego na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych przemocą:
  - diagnozowanie i monitorowanie przez podmioty realizujące procedurę „Niebieskiej Karty”,
  - zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy domowej,
  - rozpowszechnianie informacji o możliwościach i formach pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą jak i stosującym przemoc domową,
  - zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy domowej,
  - propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i wdrażanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych,
  - realizacja działań profilaktycznych mających na celu udzielania specjalistycznej pomocy w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
  - działania mające na celu zapewnienie pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową,
  - udzielania pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.
2. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej:
  - diagnozowanie i monitoring zjawiska przemocy domowej,
  - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego,
  - poradnictwo specjalistyczne w tym: prawne, psychologiczne, socjalne, rodzinne dla osób dotkniętych przemocą.
3. Udzielenie pomocy dzieciom i młodzieży w rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą:

- realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach,
  - rozwój nowych form wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie,
  - poszerzanie oferty środowiskowych form dotyczących zagadnień z poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego,
  - wspomaganie działalności instytucji realizujących zadania w zakresie pomocy ofiarom przemocy.
4. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego:
- podnoszenie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy,
  - wypracowanie procedur aktywnej i stałej współpracy instytucji działających na rzecz pomocy osobom dotkniętym przemocą domową,
  - stałe podnoszenie jakości realizowanych zadań w Zespole Interdyscyplinarnym
  - przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

IV. Instytucje realizujące program.

1. Pełnomocnik Burmistrza ds. uzależnień,
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. Wydział Zarządzania Jednostkami,
4. Organizacje pozarządowe,
5. Zespół Interdyscyplinarny,
6. Komenda Powiatowa Policji w Brzezinach,
7. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
8. Placówki Oświatowe,
9. Placówki Ochrony Zdrowia,
10. Sąd Rejonowy w Brzezinach.

V. Podstawy prawne.

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 roku, poz. 1249 i z 2023r., poz. 535);

- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 roku, poz. 901 i z 2023r., poz. 535);
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 roku, poz. 165, poz. 240, poz. 803 i poz. 535);
- 4) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1375 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 z późn. zm);
- 6) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245).

VI. Adresaci programu.

Program kierowany jest do:

- 1) osób doznających przemocy:
  - małżonków, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
  - wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
  - rodzeństw oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
  - osób pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństw i ich małżonków,
  - osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństw i ich małżonków,
  - osób pozostających obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkania i gospodarowania,
  - małoletnich
- 2) przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi lub dotkniętymi przemocą,
- 3) świadków przemocy,
- 4) społeczności lokalnej.

VII. Cele programu.

Cel główny:

Przeciwdziałanie przemocy domowej, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy osobom uwikłanym w przemoc i ochrony osób doznających przemocy.

Cele szczegółowe:

1. Skuteczne i efektywne działania mające na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy,
2. Zapewnienie osobom w tym dzieciom dotkniętym przemocą bezpieczeństwa i pomocy;
3. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
4. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z osobami doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc domową.

VIII. Działania i wskaźniki ich realizacji.

Tabela nr 2: Działania i wskaźniki ich realizacji.

Lp.	Działanie	Czas realizacji	Realizator	Wskaźnik	Źródło finansowania
1	Pomoc materialna i finansowa	2023-2025	MOPS Brzeziny	Liczba rodzin objętych pomocą	Środki MOPS
2	Pomoc w formie dożywiania	2023-2025	MOPS Brzeziny	Liczba rodzin objętych pomocą	Środki MOPS-program „Posiłek w szkole i w domu”
3	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej w rodzinach	2023-2025	Placówka ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Liczba monitorowanych dzieci	Środki własne realizatorów
4	Realizacja zadań z zakresu pomocy osobom dotkniętym przemocą : poradnictwo specjalistów	2023-2025	Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze	Liczba rodzin objętych pomocą	Środki własne realizatora
5	Działania profilaktyczne w szkołach w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	2023-2025	Psycholog MOPS, placówki oświatowe, KPP Brzeziny	Liczba dzieci objętych działaniami profilaktycznymi.	Środki własne realizatora
6	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy	2023-2025	Instytucje realizujące program	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne realizatorów programu

IX. Wskaźniki, monitoring i ewaluacja.

Wskaźniki podejmowanych działań:

- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
- udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy i sprawcom przemocy,

- wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w przeciwdziałania przemocy domowej,
- usprawnianie systemu pomocy rodzinom doznającym przemocy domowej.

Monitoring

Monitoring programu będzie realizowany w oparciu o sprawozdania kierownika MOPS Brzeziny przedstawiane na Komisji Spraw Społecznych w terminie do 31 marca każdego roku za rok poprzedni.

Ewaluacja

Ewaluacja jest dostarczaniem informacji czy cele programu są właściwie realizowane, oraz jaka jest trafność przyjętych sposobów realizacji, jaka jest skuteczność i efektywność Programu. Program ma charakter otwarty. Zmieniające się podstawy prawne i organizacyjne mogą wpłynąć na konieczność naniesienia zmian.

Narzędzia ewaluacji

1. Systematyczne zbieranie i analiza danych dot. realizacji programu,
2. Systematyczna kontrola realizowanych działań,
3. Sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji programu

Ewaluacja przeprowadzona będzie według kryteriów:

- adekwatności t.j.: dostosowania do potrzeb osób, do których skierowany jest program,
- użyteczności t.j.: przydatności programu dla odbiorców,
- skuteczności t.j.: osiągnięcia zaplanowanych celów.

X. Źródła finansowania Programu.

Źródłem finansowania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są:

- środki własne gminy przeznaczone w budżecie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach na realizację zadań przeciwdziałania przemocy domowej.

